

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Інститут педагогіки НАПН України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка
Національний політехнічний інститут (м. Мехіко, Мексика)
Вища лінгвістична школа (м. Честохов, Польща)

«ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ, ХІМІЇ, БІОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК В КОНТЕКСТІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»

Матеріали

II Міжнародної науково-практичної конференції

14 травня 2020

Тернопіль

УДК 378 : 373.091.12.01.3–051 : 5

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Степанюк Алла Василівна – доктор педагогічних наук, професор, керівник Центру природничої освіти та науки ТНПУ імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль.

Мохун Сергій Володимирович – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри фізики та методики її навчання ТНПУ імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль.

Федчишин Ольга Михайлівна – кандидат педагогічних наук, викладач ТНПУ імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль.

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(протокол №11 від 28.04.2020 р.)*

Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук у контексті вимог Нової української школи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 14 травня 2020 р., м. Тернопіль. – 270 с.

У матеріалах висвітлені результати наукових досліджень з проблем, дотичних до реалізації концепції Нової української школи та концепції розвитку педагогічної освіти: актуальні проблеми підготовки вчителів фізики, астрономії та математики в умовах реформування загальної середньої та вищої освіти; актуальні проблеми підготовки вчителів біології, хімії та природничих наук в умовах реформування загальної середньої та вищої освіти; з досвіду викладання фізики, астрономії, математики, хімії та біології в закладах загальної середньої освіти; інтеграція природничих наук у змісті освіти основної та старшої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід.

За достовірність фактів, дат, найменувань, цифрових даних, за орфографічне, пунктуаційне, стилістичне оформлення несуть відповідальність автори публікацій. Матеріали друкуються за авторський варіантом.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ, АСТРОНОМІЇ ТА МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ФІЗИКИ ЯК НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА
ДИСЦИПЛІНА У КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТТЄВОМУ ВИМІРІ 13
Головко Микола Васильович

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ 16
Засєкіна Тетяна Миколаївна

СУСПІЛЬНА СТИМУЛЯЦІЯ ЯК ПРИНЦИП ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНОЇ
СИСТЕМИ ОСВІТИ..... 18
Савченко Віталій Федорович

METHODOLOGICAL ASPECTS OF MODERN PHYSICS 20
Igor Lashkevych
Viktor Matsyuk

РОЗВИТОК МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ НА НАВЧАННЯ ФІЗИКИ В
УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ 21
Подопрігора Наталія Володимирівна

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ 24
Головко Микола Васильович
Крижановський Сергій Юрійович 25

ПЕРСПЕКТИВИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ
ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ 27
Головко Світлана Григорівна

РОЛЬ КОМПЛЕКСНИХ ЗАДАЧ У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ..... 30
Засєкін Дмитро Олександрович

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ
СФОРМОВАНOSTІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ
ГІМНАЗІЇ 34
Мельник Юрій Степанович

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	38
Генсерук Галина Романівна Громяк Мирон Іванович	
ПОЛІТЕХНІЧНЕ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ	40
Федчишин Ольга Михайлівна Мохун Сергій Володимирович	
ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ	44
Войтків Галина Володимирівна	
ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З ФІЗИКИ	46
Басістий Павло Васильович Бачинський Юрій Григорович	
МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Кравчук Василь Ростиславович	
ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПОНЯТЬ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ.....	52
Земка Оксана Валеріївна	
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТРАДИЦІЙНОГО І КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДІВ ДО НАВЧАННЯ.....	55
Гоменюк Ганна Володимирівна Обрецький Микола Миколайович	
КОМП'ЮТЕРНЕ ТЕСТУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	57
Сухойваненко Людмила Федорівна	
ВИКОРИСТАННЯ МІКРОКОНТРОЛЕРІВ ПРИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЛАБОРАТОРНОГО ОБЛАДНАННЯ З ФІЗИКИ.....	60
Чопик Павло Іванович Басістий Павло Васильович	
ВІРТУАЛЬНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ	63
Куриленко Наталія Валентинівна	

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ
ФІЗИКИ 65

Гайда Василь Ярославович

Касьянчук Віталій Дорофійович

ПЕРСПЕКТИВИ НЕЙРОПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОЦЕСУ
ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ..... 70

Федачківський Віталій Дмитрович

Дрогобицький Юрій Володимирович

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З СКЛАДОВИХ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 72

Варварин Василина Василівна

Гоменюк Ганна Володимирівна

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ШКІЛЬНОМУ
КУРСІ ФІЗИКИ 75

Онищук Софія Олександрівна

Грод Інна Миколаївна

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ «ЕКОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ І
ЗДОРОВЕ ЖИТТЯ» НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ 77

Бойчук Тетяна Василівна

Гоменюк Ганна Володимирівна

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ, ХІМІЇ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД ДО РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ 80

Ярошенко Ольга Григорівна

БІОЕТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ЯК ОСНОВА ОНОВЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ
ПІДХОДІВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ
НАУК..... 83

Степанюк Алла Василівна

Бак Вікторія Федорівна

ЗМІСТ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗВО ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ІНТЕГРОВАНІХ КУРСАХ СВІТОГЛЯДНОГО РІВНЯ	86
Колесник Марина Олександрівна	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ	89
Міщук Наталія Йосипівна Дробик Надія Михайлівна	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В СЕРЕДНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	93
Барна Любов Степанівна Барна Микола Миколайович	
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ STEM-ОСВІТИ	95
Гончарова Наталія Олександрівна	
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ COVID-19	98
Логвіна-Бик Тетяна Анатоліївна Бик Наталя Володимирівна	
РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІН ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ В УНІВЕРСИТЕТІ ..	101
Карташова Ірина Іванівна Захарова Марина Ярославівна	
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ДО РОБОТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	105
Покась Лілія Антонівна	
КОМПОНЕНТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ	107
Мехед Ольга Борисівна	
ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ З ФІЗИКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.....	110
Сільвейстр Анатолій Миколайович	

Моклюк Микола Олексійович

ВИВЧЕННЯ СИНТЕТИЧНИХ ПОЛІМЕРІВ. КОНСТИТУЦІЯ.
КОНФІГУРАЦІЯ. КОНФОРМАЦІЯ..... 114

Ковтуненко Володимир Олексійович

Величко Людмила Петрівна

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ В
СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПРИРОДНИЧИХ НАУК 116

Тулайдан Галина Миколаївна

Барановський Віталій Сергійович

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ В ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩІ..... 119

Плющ Валентина Миколаївна

МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ХІМІЇ У СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 122

Буяло Тетяна Євгеніївна

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ХІМІЧНОГО
ЕКСПЕРИМЕНТУ З ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.15 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ПРИРОДНИЧІ НАУКИ) 125

Симчак Руслан Васильович

Барановський Віталій Сергійович

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЗІОЛОГІЯ РОСЛИН» ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА
(ХІМІЯ)..... 127

Пида Світлана Василівна

Москалюк Наталія Володимирівна

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ РОЗУМІННЯ
ЄДНОСТІ БІОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ В ОНТОГЕНЕЗІ
ЛЮДИНИ..... 131

Боднар Оксана Ігорівна

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ
ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ 134

Туриця Ольга Олегівна

ПАРТНЕРСТВО ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО РОСТУ ПЕДАГОГІВ	137
---	-----

Жирська Галина Ярославівна

Турчин Ольга Василівна

ФЛЕШ-КАРТКИ У СИСТЕМІ ЗАСОБІВ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ УЧНІВ	140
--	-----

Андрушко Анастасія Аркадіївна

Саска Галина Володимирівна

ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ	142
---	-----

Попик Іванна Василівна

Журба Тетяна Іванівна

СЕКЦІЯ 3. З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ, АСТРОНОМІЇ, МАТЕМАТИКИ, ХІМІЇ ТА БІОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. ПЕРШІ ВИСНОВКИ З ДОСВІДУ УПРОВАДЖЕННЯ	145
---	-----

Кремінський Борис Георгійович

Колебошин Сергій Валерійович

ФОРМУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИКИ	148
---	-----

Мохун Сергій Володимирович

Федчишин Ольга Михайлівна

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ АНАЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ФІЗИКИ	152
---	-----

Мацюк Віктор Михайлович

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ	154
---	-----

Сіпій Володимир Володимирович

ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	157
--	-----

Тишковець Марія Дмитрівна

ЗАСОБИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ MOODLE ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	159
Габрусєв Валерій Юрійович Грод Іван Миколайович Кулянда Олена Олегівна	
СПЕЦИФІКА ПРОВЕДЕННЯ МУЗЕЙНОГО УРОКУ З ФІЗИКИ	162
Цогла Олена Орестівна	
ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ «ТІЛА ОБЕРТАННЯ»	165
Хохлова Лариса Григорівна Хома Надія Григорівна	
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АСТРОНОМІЇ (ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКЗОПЛАНЕТ)	168
Мохун Сергій Володимирович Годун Петро Іванович	
РОЗРОБКА ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО ШКІЛЬНИХ ТА РАЙОННИХ ОЛІМПІАД З ФІЗИКИ	172
Бойко Ігор Володимирович Бойко Ольга Степанівна	
РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З БІОЛОГІЇ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ	174
Богинська Валентина Володимирівна Цуруль Ольга Анатоліївна	
ВИКОРИСТАННЯ МІКРОКОНТРОЛЕРІВ AVR У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ	177
Стефанюк Ярослав Олегович Федчишин Ольга Михайлівна	
ЗНАЧЕННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ В СТАРШІЙ ШКОЛІ	180
Ковальчук Ольга Борисівна Білянська Марія Михайлівна	
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ	182
Жук Мар'яна Дмитрівна Федчишин Ольга Михайлівна	

Мартинюк Сергій Володимирович

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ФІЗИКИ З МЕТОЮ
ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТА
ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ 186

Фатюк Петро Іванович

Фатюк Наталія Степанівна

ВИКОРИСТАННЯ ФРАГМЕНТІВ ВІДЕО-УРОКІВ, ВІДЗНЯТИХ У КОСМОСІ,
У РОЛІ ШКІЛЬНИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ З ФІЗИКИ 190

Федачківський Віталій Дмитрович

Цмоць Володимир Михайлович

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ПРОГРЕСИВНИЙ ВИД НАВЧАННЯ ДЛЯ
ОДЕРЖАННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ 194

Фатюк Наталія Степанівна

Фатюк Петро Іванович

СЕКЦІЯ 4. ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У ЗМІСТІ ОСВІТИ ОСНОВНОЇ ТА СТАРШОЇ ШКОЛИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

ІНТЕГРОВАННИЙ КУРС «ПРИРОДОЗНАВСТВО 10-11 КЛАСИ» ЯК ОСНОВА
ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ, ОБРАЗУ СВІТУ
СТАРШОКЛАСНИКІВ 197

Ільченко Віра Романівна

Гуз Костянтин Жоржович

Олійник Ірина Миколаївна

STEM – ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО
ВПРОВАДЖЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..... 200

Сергієнко Володимир Петрович

Зазимко Наталія Михайлівна

ПАРАДИГМА СИСТЕМНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ПРИ
ФОРМУВАННІ ЗМІСТУ ТА ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ»..... 204

Грубінко Василь Васильович

ІНТЕГРАЦІЙНО-СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПРОЄКТУВАННЯ
ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ СЕРЕДНЯ ОСВІТА
(ПРИРОДНИЧІ НАУКИ)..... 210

Степанюк Алла Василівна

Степанюк Тетяна Олександрівна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК
НА БАЗІ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ 215

Чумак Микола Євгенійович

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАНЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ 217

Міхєєнко Олександр Іванович

МІЖНАРОДНЕ ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ PISA ЯК ДОРОГОВКА З
ДЛЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ..... 221

Козленко Олександр Григорович

ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК ПРОФІЛЬНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
НАПРЯМИ ОНОВЛЕННЯ 223

Коршевнік Тетяна Валеріївна

НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ
ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ У СТАРШІЙ ШКОЛІ 226

Ільченко Олексій Георгійович

Гринюк Оксана Сергіївна

Ляшенко Андрій Хомич

БІОЕТИЧНІ ЗНАННЯ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ
ПРОЦЕС 229

Бак Вікторія Федорівна

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРИРОДНИЧИХ НАУКАХ І
ТЕХНОЛОГІЯХ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА З
ІНФОРМАТИКИ 231

Барна Ольга Василівна

Василенко Ярослав Пилипович

ІНТЕГРАЦІЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ШКОЛИ 235

Колесник Лілія Андріївна

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ З ХІМІЇ — ПРОДУКТ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ
НАУК..... 237

Вороненко Тетяна Іванівна

THE POSSIBILITY OF USING THE LIGHT TO DIAGNOSE CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER	240
Monchuk Maryna Andriivna Korsun Igor Vasylovych	
ІНТЕГРАЦІЯ ФІЗИКИ ТА ГЕОГРАФІЇ У ЗМІСТІ ОСВІТИ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ	242
Янковська Любов Володимирівна Янковський Тарас Володимирович	
РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ У НАВЧАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН	245
Гусліста Аліна Віталіївна Подопрігора Наталія Володимирівна	
ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРИРОДНИЧИХ НАУКАХ І ТЕХНОЛОГІЯХ У ПРОЦЕСІ РОЗВ’ЯЗУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ЗАДАЧ	249
Якимович Володимир Костянтинович	
УЗАГАЛЬНЕННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК.....	254
Жирська Галина Ярославівна Дудук Тетяна Михайлівна	
РОЗВИТОК ЕКСПЕРИМЕНТАТОРСЬКИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ У НАВЧАННІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК.....	258
Балинська Наталія Василівна Подопрігора Наталія Володимирівна	
РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	261
Голембйовська Люба Мирославівна Жирська Галина Ярославівна	
ЦИВИЛИЗАЦИОННЫЙ ПЕРЕХОД И ГУМАНИСТИЧЕСКИЕ ЦЕННОСТИ: РАЗМЫШЛЕНИЯ	265
Бак Виктория Фёдоровна Степанюк Алла Васильевна	

Список використаних джерел

1. Білянська М. М. Підготовка майбутніх учителів біології до еколого-педагогічної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах : [монографія]. К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 452 с.
2. Біологія і екологія 10-11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
3. Біологія і екологія 10-11 класи. Профільний рівень. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
4. Скиба М. Значення методу проектів для формування умінь еколого-педагогічної діяльності майбутніх учителів біології. *Проблеми та інновації в природничій, технологічній та професійній освіті* : матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-інтернет конференції [Кіровоград, 20-23 квітня 2016 р.] / За заг. ред. М. І. Садового та О. В. Єжової. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. С. 23-26.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ

Жук Мар'яна Дмитрівна

Магістрант спеціальностей 014.08 Середня освіта (Фізика), 014.09 Середня освіта (Інформатика), Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

zhukmar04@gmail.com

Федчишин Ольга Михайлівна

Кандидат педагогічних наук, викладач кафедри фізики та методики її навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

olga.fedchishin.77@gmail.com

Мартинюк Сергій Володимирович

Кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики та методики її навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

sergmart65@ukr.net

Актуальність дослідження. Основним завданням сучасної освіти є підготовка молодого покоління до швидкого сприйняття й опрацювання великих обсягів інформації, володіння новітніми засобами та технологіями навчання, тому об'єктивною необхідністю є посилення самостійної діяльності учнів, розвиток їх особистих якостей, творчих здібностей та інтересів, умінь самостійно здобувати нові знання в умовах швидкозмінного світу, здатності застосовувати засвоєні знання на практиці для вирішення реальних життєвих проблем. Головною метою діяльності вчителя є організація такої самостійної діяльності учнів, яка враховує індивідуальні особливості учнів, забезпечує розвиток їх творчого потенціалу, сприяє формуванню ключових та предметних

компетентностей.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема самостійної роботи та методів її організації досліджувалась багатьма науковцями, зокрема Л. С. Виготським, І. Я. Лернером, Н. Ф. Талізінною, Р. Г. Лемберг. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процесі навчання розглядалося в роботах В. П. Беспалька, Б. С. Гершунського, Є. П. Полат тощо.

Виклад основного матеріалу. Самостійна робота є важливим компонентом педагогічного процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час урочних, так й позаурочних занять, без участі вчителя та під його безпосереднім керівництвом. У контексті сучасної парадигми навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності учнів та дозволяє розглядати знання як об'єкт власної діяльності учня. Самостійна робота передбачає поетапне засвоєння нового матеріалу, його закріплення, застосування на практиці, повторення навчального матеріалу. Ефективність самостійної роботи залежить від її організації, змісту, взаємозв'язку та характеру завдань даного виду самостійної роботи та результатів її виконання.

Самостійна робота є засобом отримання якісних і міцних знань учнів, засобом формування в них активності та самостійності, розвитку їх розумових здібностей. Ефективність самостійної роботи досягається тоді, коли вона є одним з основних елементів навчального процесу, якщо для неї передбачений час і вона є систематичною [1].

Необхідність організації самостійної роботи учнів у сучасних умовах, де ІКТ є невід'ємною частиною навчального процесу, пов'язана з розв'язанням суперечностей між динамічним розвитком інформаційних технологій, засобів дидактичного супроводження та збереженням традиційних моделей навчання; між потребами в опануванні способами моделювання навчання з застосуванням ІКТ і відсутністю реалізації процесів системних технологій.

Застосування ІКТ у навчанні учнів дозволяє визначити основні напрями активного їх застосування в освітньому середовищі: розширення можливостей підвищення якості освіти, відкриття нових можливостей розвитку здібностей учнів, добір індивідуальних способів отримання знань шляхом самостійної роботи за допомогою комп'ютера, реалізація важливих функцій використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі; організація навчання на основі поєднання традиційних та інноваційних методів навчання, що пов'язано зі створенням єдиного інформаційного освітнього та інформаційного середовища; розвиток самостійності учнів на основі засобів інтерактивних технологій навчання та ІКТ.

Впровадження та використання ІКТ в освітньому процесі розширюють можливості учнів для формування системи знань, умінь і навичок, їх застосування у практичній діяльності, сприяють розвитку інтелектуальних здібностей, створюють сприятливі умови для інтенсифікації навчальної

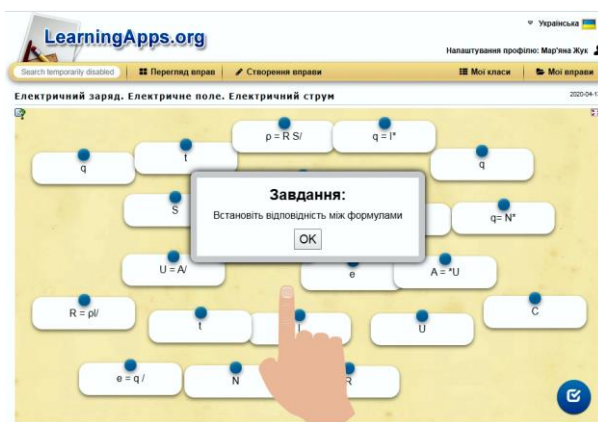
діяльності вчителя й учнів [2].

Аналіз вивченої літератури й узагальнення практики дають змогу визначити дидактичні можливості ІКТ в організації самостійної роботи учнів: забезпечення гнучкості навчального процесу за допомогою варіативності, зміни змісту та методів навчання, форм організації навчальних занять, поєднання різних методик навчання для учнів різного віку та рівня підготовки; добір складності завдань, їх обсягу та темпу виконання; активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів за рахунок моделювання якісно нового типу візуалізації навчального матеріалу як реальних, так і віртуальних об'єктів, процесів та явищ; посилення мотивації та пізнавального інтересу учнів у навчанні, забезпечення позитивного емоційного фону навчання; організація гнучкого управління навчальним процесом на основі здійснення педагогічної корекції і безперервного зворотного зв'язку.

Самостійна робота під час уроків фізики з використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання – обов'язковий компонент процесу навчання, її роль, зміст, тривалість, способи керівництва визначаються метою вивчення кожного розділу, його специфікою та рівнем підготовленості учнів.

Зараз є велика кількість додатків, сервісів і програмних продуктів для здійснення самостійного навчання учнів. Більшість з них доволі прості у використанні, безкоштовні для завантаження та доступні як для комп'ютерів, ноутбуків, планшетів, так і для мобільних телефонів [4].

Усі сучасні освітні технології спрямовані на те, щоб привчити учня працювати самостійно, оскільки саме ця якість дає можливість успішно адаптуватися в умовах швидкозмінного суспільства. У той же час виникає необхідність здійснювати контроль і перевірку правильності виконання завдань як для вчителя, так і для учня (самоконтроль). Наведемо як приклад завдання для перевірки теоретичного матеріалу з фізики під час вивчення розділу «Електричні явища. Електричний струм» у 8 класі ЗЗСО (рис. 1).

а)

б)

Рис. 1. Шаблон «Знайти пару»

Завдання створені в електронному сервісі LearningApps.org. Простий інтерфейс програми дозволяє розробляти тестові завдання, самостійні роботи, інтерактивні вправи для перевірки якості знань учнів з певної теми чи розділу.

Учням пропонується також інший тип завдань (рис. 2), коли потрібно розв'язати задачу та вибрати правильну відповідь. Таким чином, можна перевірити застосування фізичних формул і законів на практиці.

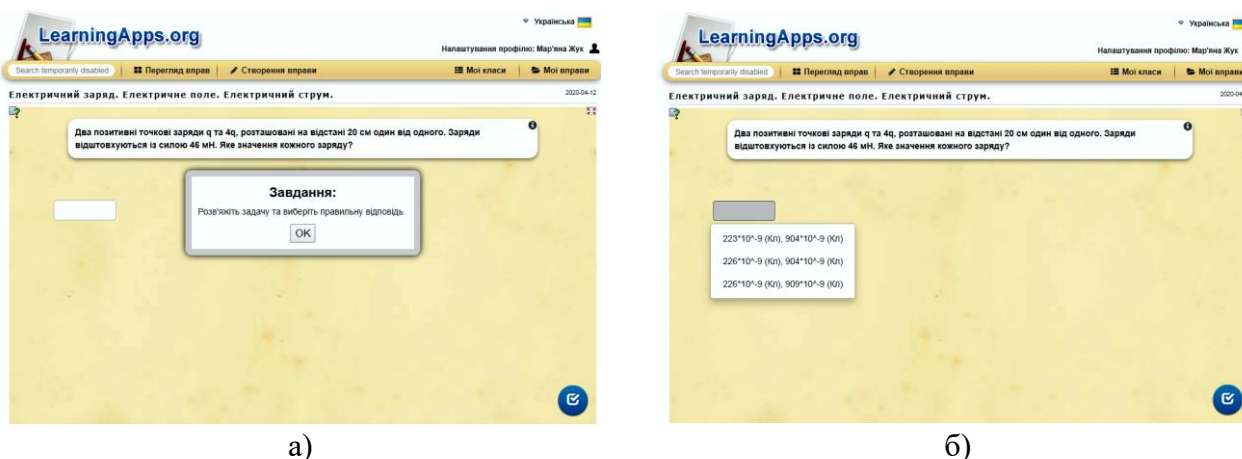

Рис. 2. Шаблон «Вибір»

Зазначимо, що в умовах реалізації дистанційного навчання учні можуть надсилати вчителю на електронну пошту чи на деяку електронну платформу розв'язання завдань.

Висновок. Застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій передбачає можливості ефективної організації самостійної форми роботи учнів на уроках фізики, а також самостійної роботи з навчальним матеріалом, послідовне або вибіркоче опрацювання теоретичного матеріалу, отримання довідкової інформації тощо, що дозволить одержати ґрунтовніші знання матеріалу, який вивчається.

Список використаних джерел

1. Федчишин О. М. Організація самостійної діяльності учнів у класах гуманітарного напрямку навчання шляхом використання домашнього експерименту *Науковий часопис М. П. Драгоманова, Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи* Випуск 42, 2013 р. С. 291–298.
2. Жук М. Д., Федчишин О. М., Мартинюк С. В. Інформаційно-комунікаційні технології у процесі навчання фізики. Тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції «Modern science: problems and innovations» (Стокгольм, Швеція 5–7 квітня 2020 року), 2020 р. С. 390–398.
3. Офіційний сайт LearningApps.org. URL: <https://learningapps.org/> (дата звернення: 25.04.2020).
4. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів в умовах цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти. Інноваційна педагогіка. Одеса, 2019. Вип. 19, т. 2. С. 158–162.